

SOTE-PALVELUIDEN UUDEN RAKENTEEN LUONNOSTELUA

v.1.3

Tarkastelunäkökulma sosiaalihuolto

Marja Heikkilä, Koske

Erilaiset toimintamallit, erilaiset elämäntilanteet

Väestön terveyden ja hyvinvoinnin tukeminen (koko väestö):

- Laaja-alainen yhteistyö sidosryhmien välillä
- Terveyden ja hyvinvoinnin tukeminen, ennaltaehkäisy, varhainen puuttuminen
- Tietoisuuden kasvattaminen terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavista valinnoista
- Sähköiset omahoidon palvelut, puhelinpalvelut sekä palvelupisteistä saatava tieto, neuvonta, ohjaus

Satunnainen hoidon tai palvelun tarve (n. 60% väestöstä):

- Palvelut sote-keskuksesta ja hammashoitolasta, tarvittaessa maksuseteleiden käyttö
- Sähköiset palvelut, asiakkaan tekemät omahoidon arviot, puhelinneuvonta
- Nopea tarpeen arviointi ja palveluihin pääsy
- Yhteistyö tarvittaessa maakunnan palvelujen toimipisteiden kanssa, mutta ei laajempaa integraatiotarvetta

Laajempi hoidon tai palvelun tarve (n. 30% väestöstä):

- Palvelut sote-keskuksesta, hammashoitolasta ja maakunnan palveluista asiakassuunnitelman mukaisesti
- Omahoitoa tukevat sähköiset palvelut
- Tarvittaessa maakunnan palvelujen toimipisteen myöntämät asiakassetelit / henkilökohtainen budjetti
- Maakunta voi päättää sote-keskukselle tai hammashoitolalle kansallista palveluvalikkoa laajemman oikeuden tuottaa palveluja

Korkea hoidon tai palvelun tarve (n. 10% väestöstä):

- Suuri, yksilöllinen integraatiotarve, eheät hoito- ja palveluketjut, moniammatillinen yhteistyö, jatkuvuus
- Maakunnan palvelujen toimipisteet vastaavat tarpeen arvioinnista, laaja-alaisesta asiakassuunnitelmasta sekä sen toteutumisesta käytännössä
- Suuret yksikkökustannukset, vähän asiakkaita
- Kokonaisuus toteutetaan tiiviissä yhteistyössä sote-keskuksen tai hammashoitolan kanssa

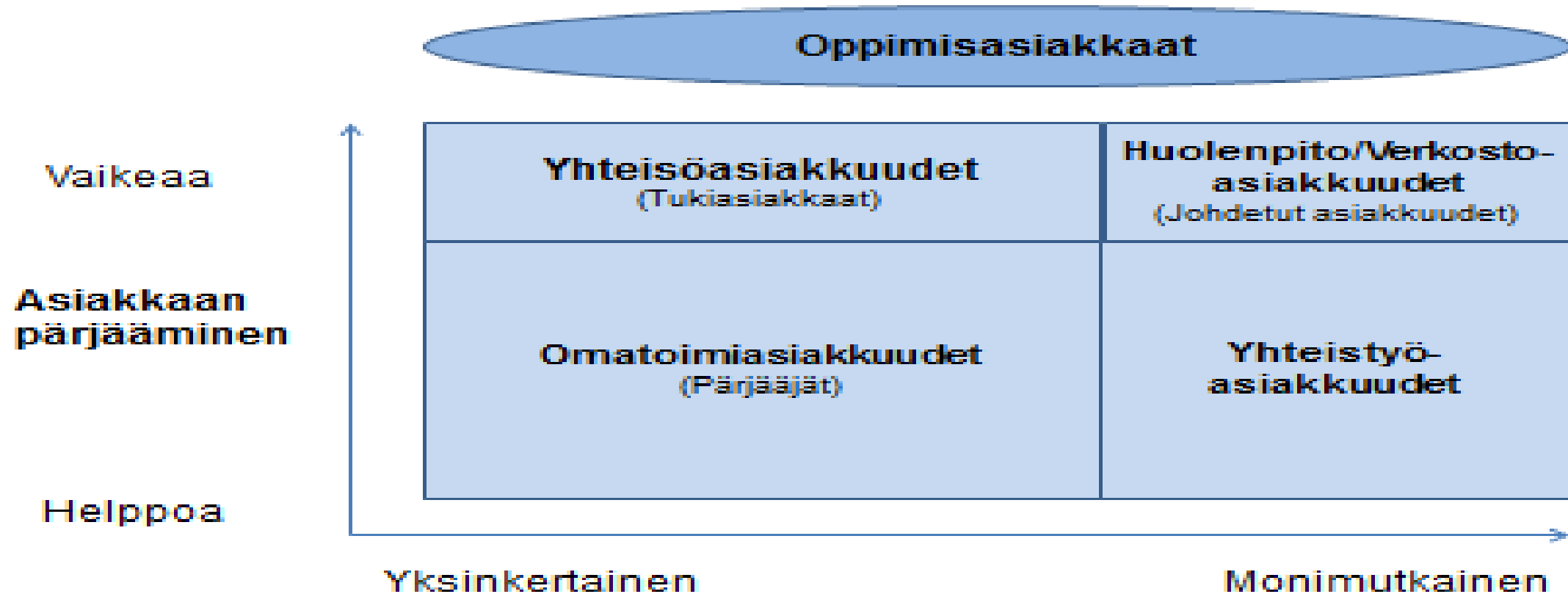
Keski-Suomen SOTE 2020- hankkeen aineistoa

Pohjautuu mm. asiakas- ja potilasryhmittelyyn, terveyshyötymalliin, palvelulogiikan uudelleen jäsentämiseen, hankkeessa luotuun lähipalvelumalliin ja hankkeen palveluohjaustyöryhmän työhön

Erityisesti

http://www.jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskylawwwstructure/82444_Yhdessa_hyvasta_parempaan_Keski_Suomessa_valmis_3_.pdf

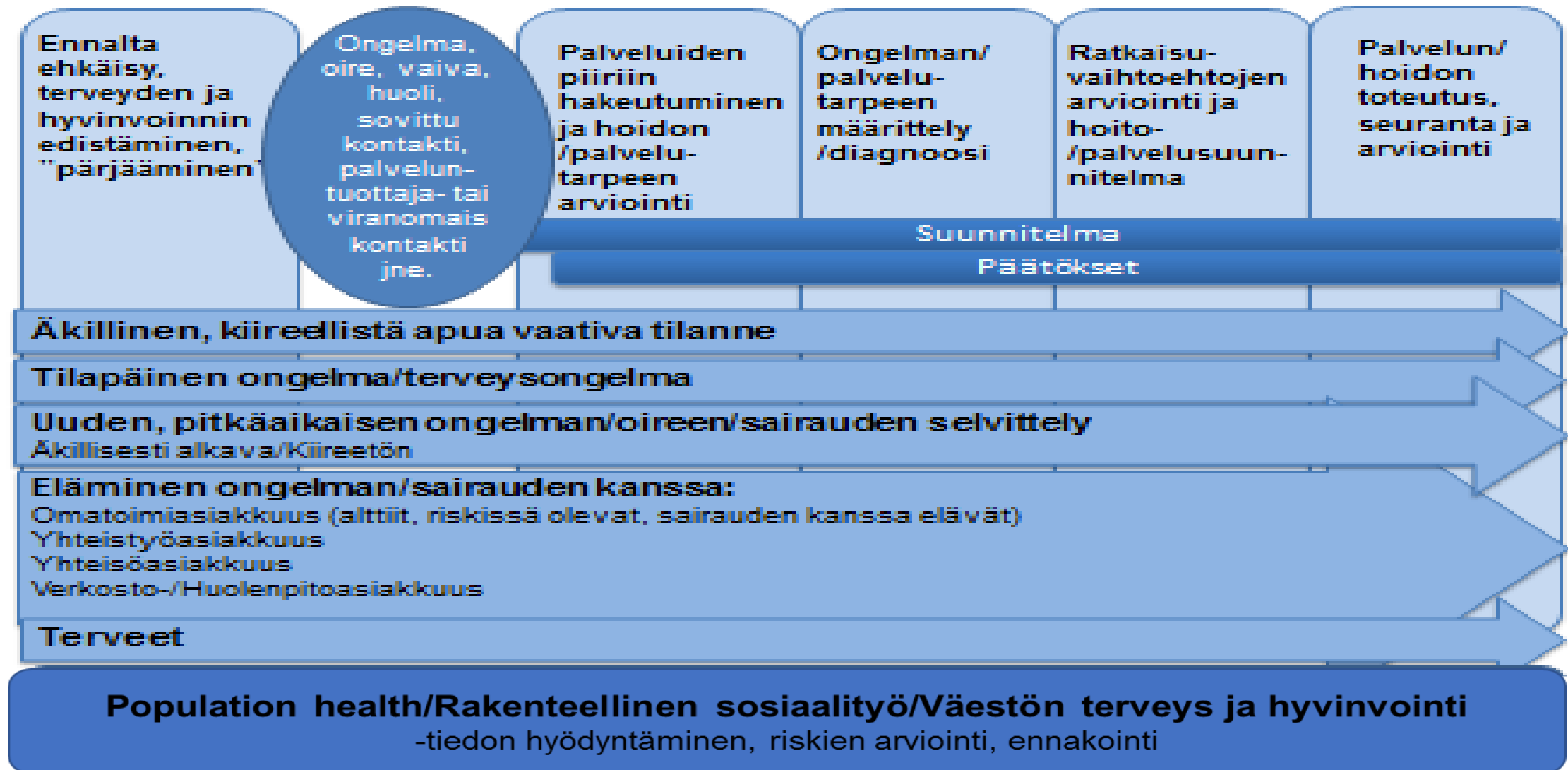
Asiakassegmentointi

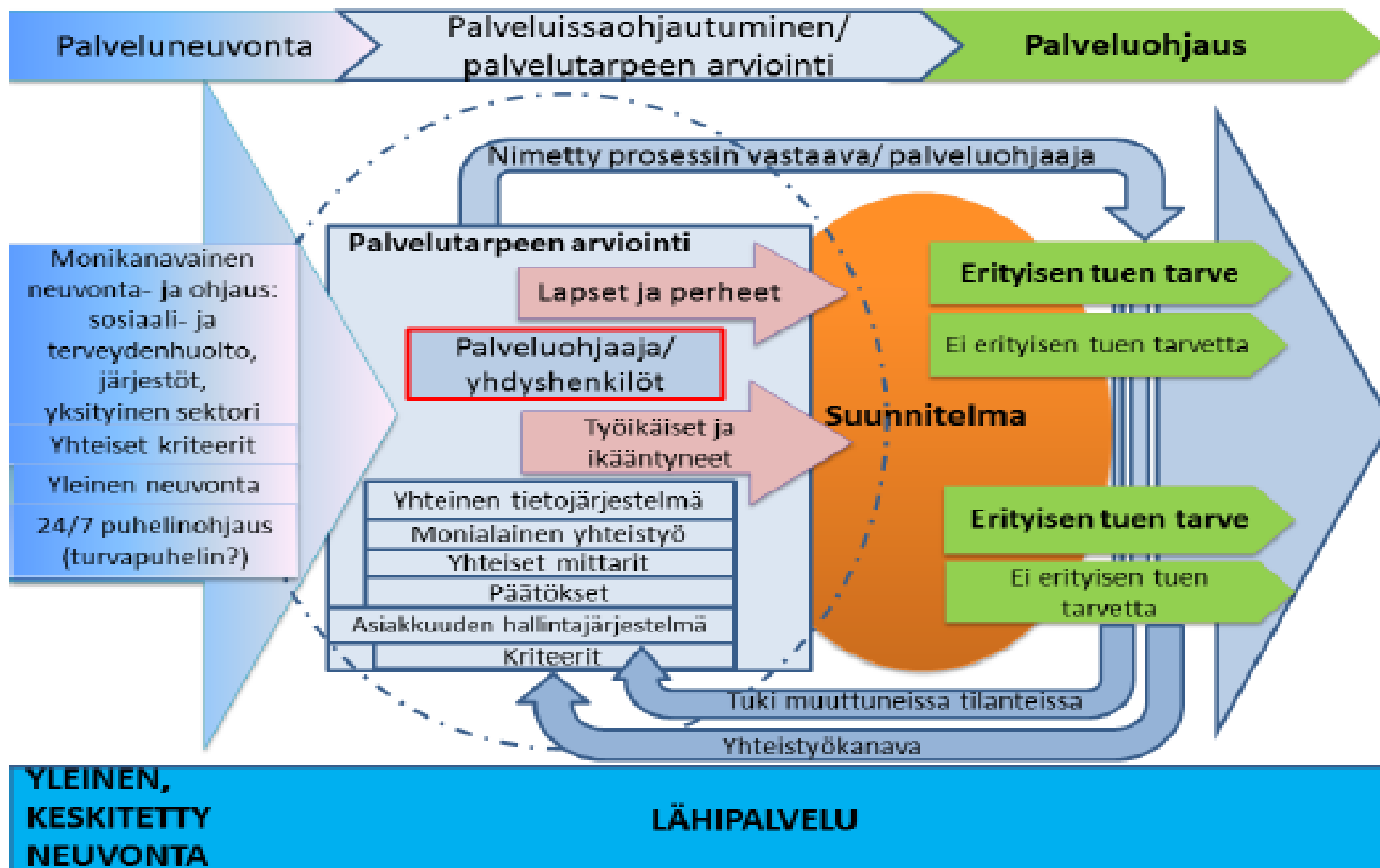
Sairauksien ja sosiaalisten ongelmien tilanne

Koivuniemi & Simonen 2011, Kurkiaura-hanke, Pirkanmaan shp/Doris
Holmberg-Marttila

Keski-Suomen SOTE:n yleinen prosessi ja asiakkuusryhmittely*

Palveluneuvonta, palveluissa ohjautuminen, palveluohjaus

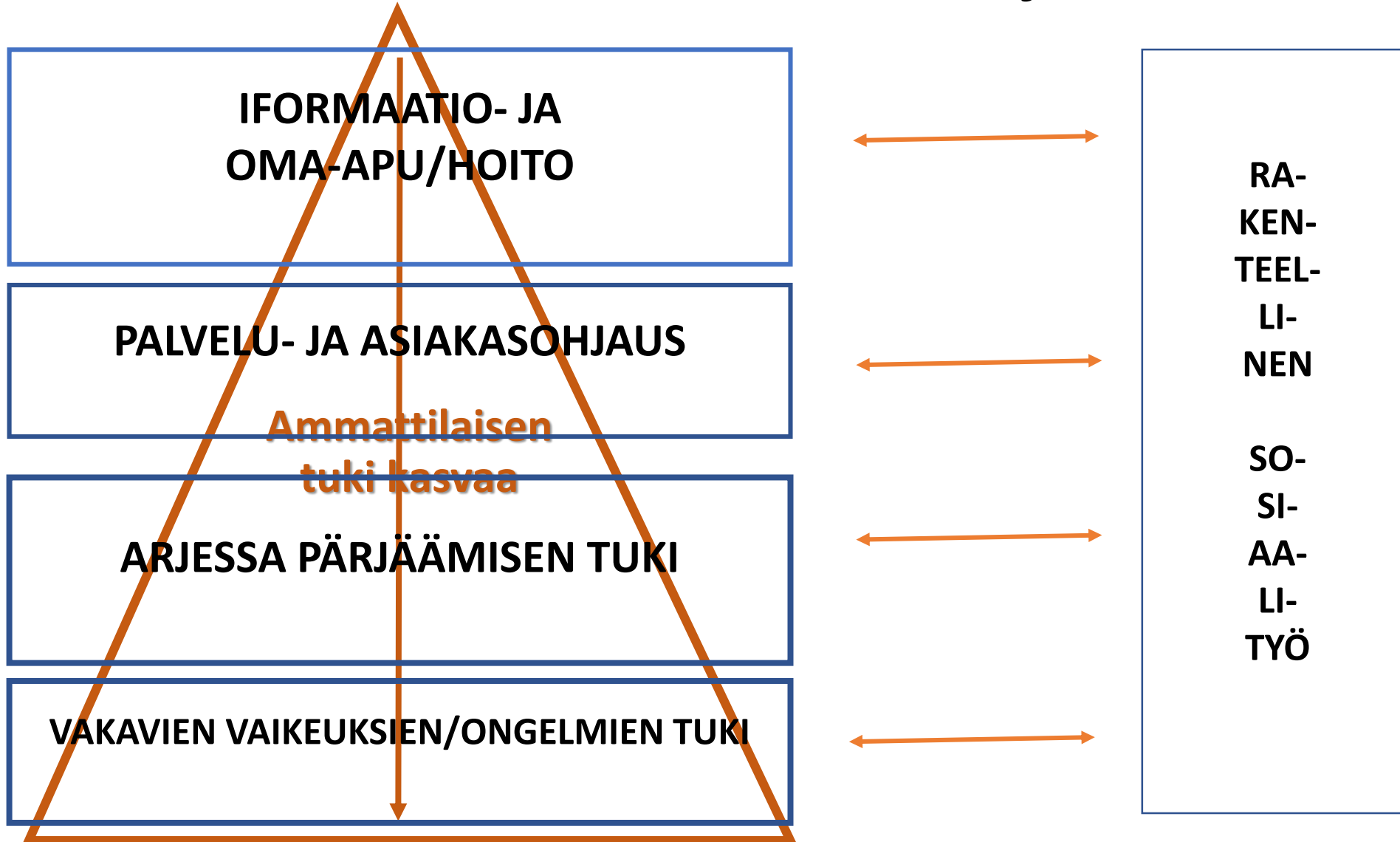

Sosiaalihuollon uutta rakennetta hahmottamassa

Pohjautuu Ytl Petteri Paasion Vaikuttavuusperustainen aikuisten sosiaalipalveluiden palvelupaketti –malliin (6.2.2017), valinnanvapauslain luonnokseen (31.1.20179), järjestäjän ja tuottajan erottamiseen, jne.

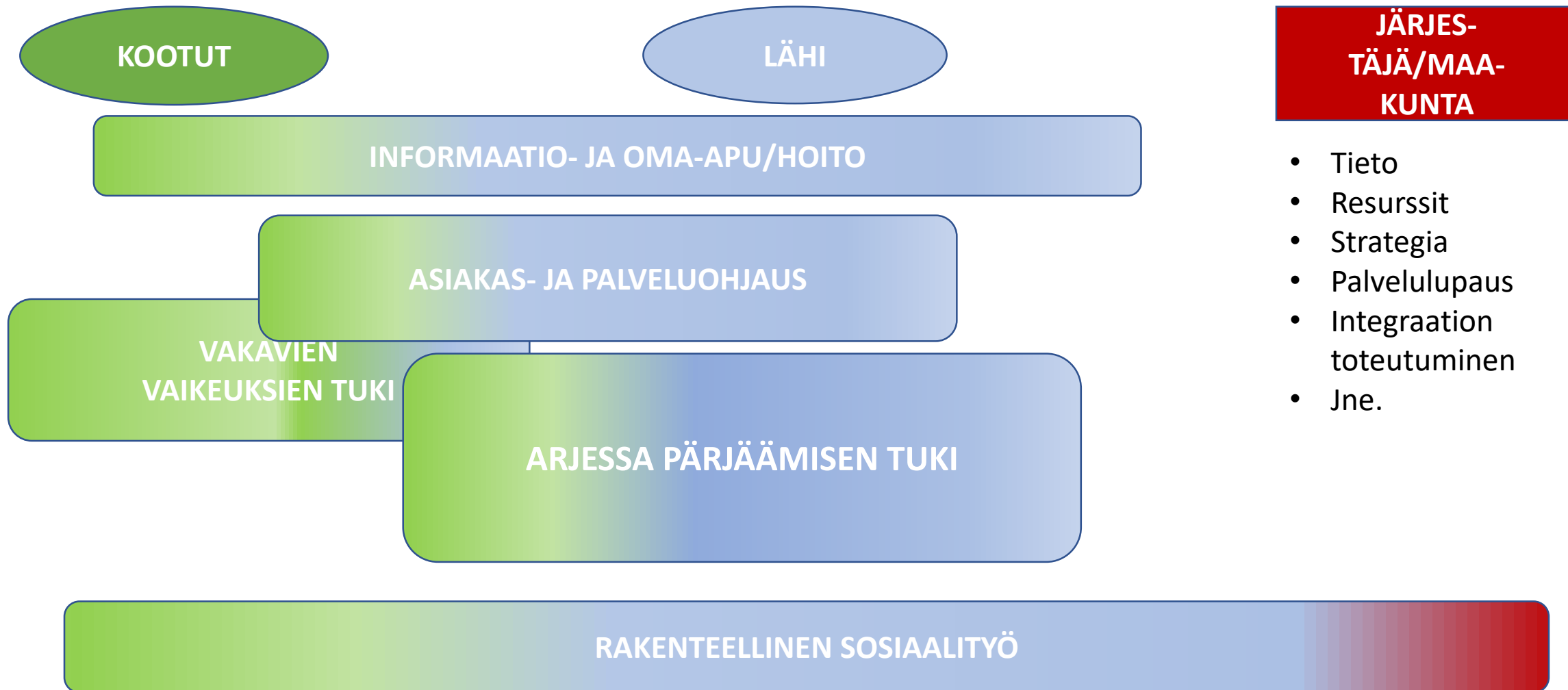
Kysymyksenä myös julkisen vallan käyttö sosiaalipalveluissa ja tilannearvion merkitys. Jatkokysymys: Mitä on sosiaaliohjaus yhtiöitetyissä sote-keskuksissa?

Uuden rakenteen elementtejä

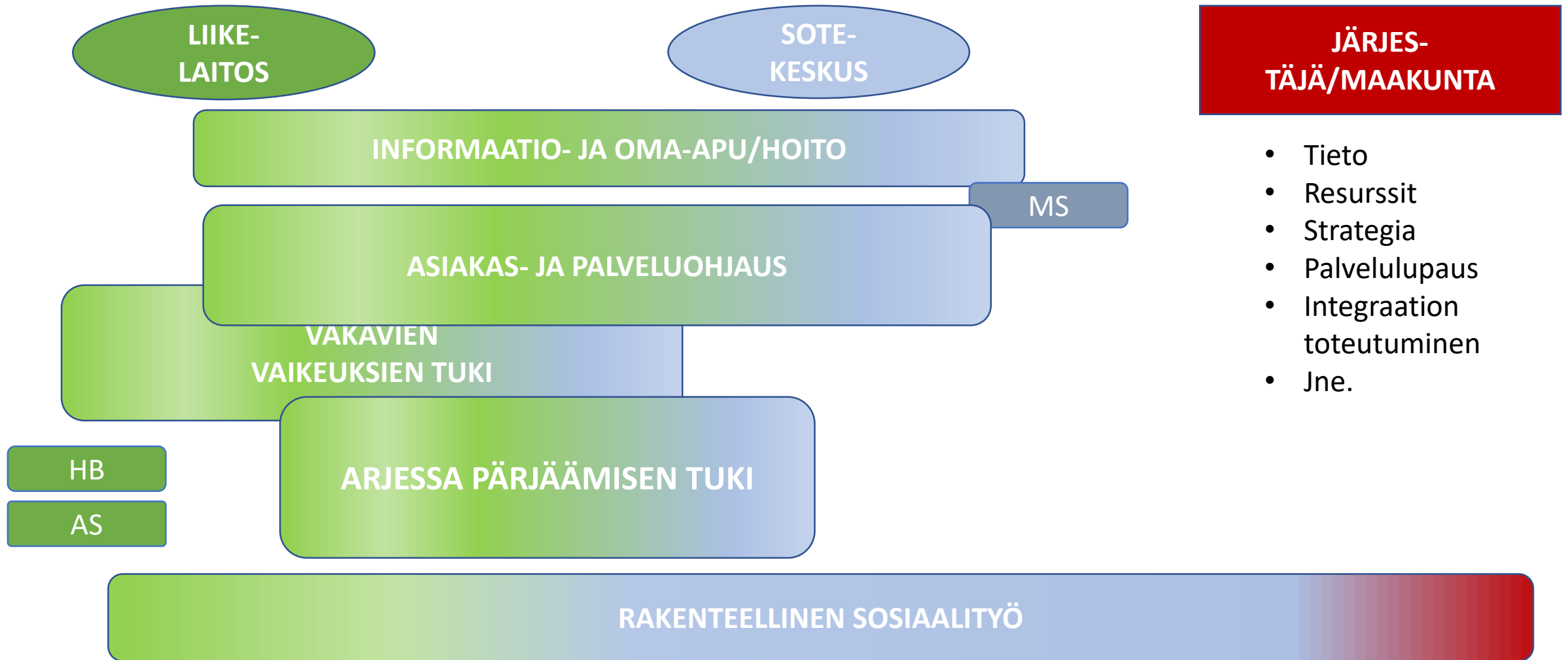

Pohjana Petteri Paasion palvelupakettityö v. 6.2.2017

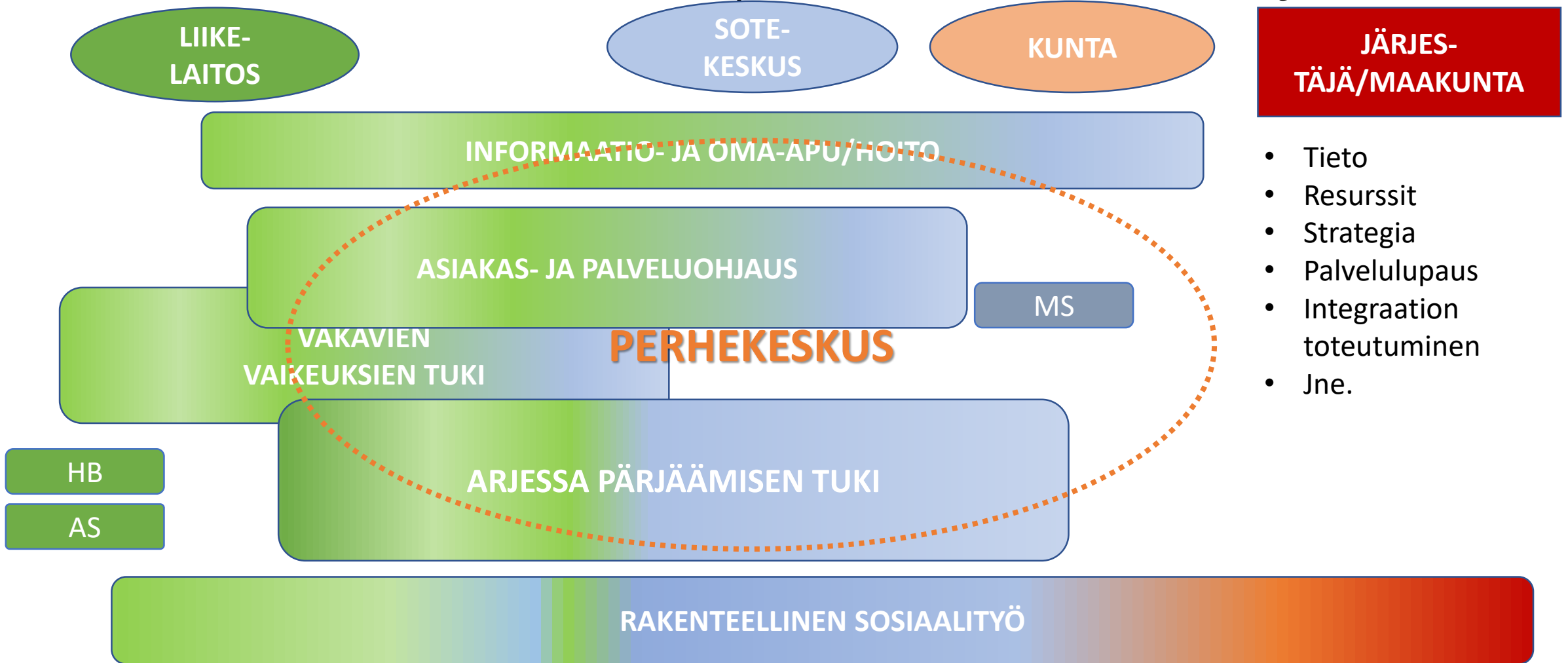
Sijoittuminen lähi- ja koottujen palveluiden tasoille – suhde järjestämiseen

Sijoittuminen suhteessa sote-keskukseen ja liikelaitokseen – suhde järjestämiseen

Sijoittuminen suhteessa sote-keskukseen ja liikelaitokseen – suhde perhekeskukseen ja kuntaan

SOSIAALITYÖ - SOSIAALIOHJAUS

SOSIAALIOHJAUS SOTE-KESKUKSISSA?

- Yhtiöitettyä toimintaa – ei viranomaistoimintaa?
- Verkostotyötä, ohjausta, neuvontaa, - ei voi olla pelkkää pois ohjaamista – turha porras asiakkaalle?
- Lapsiperheet, aikuiset, ikääntyneet – tulee hallita koko väestö – myös monikulttuurisuus
- Vrt. väestövastuu, yhdyskuntatyö
- Jos toimii hyvin, synnyttää säästöjä

Ohjaus, asiakas- ja palveluohjaus, sosiaaliohjaus sote-asemilla - pohdintaa

Toiminto	Palvelu	Selite
Informaatio ja oma- apu/hoito	a) Tieto: ihmisillä on käytössään tietoa eri ongelmallisista elämäntilanteista ja miten niissä olisi järkevää toimia.	Tämä toiminto ei perustu asiakkuuteen ja tulee tulevaisuudessa olemaan erittäin ratkaisevassa asemassa sekä palvelujen uusiutumiskyvyn että kustannusvaikuttavuuden lisäämisessä. Tällä hetkellä toteutuu esim. Mielenterveystalo, vertaisryhmät, yhteisötyö, mittarit, jne.
	b) Omahoito: ihmisillä on käytössään itsearviointi välineitä ja oma-apa/hoito-ohjelmia, joiden avulla voivat itse auttaa itseään ongelmallisessa elämäntilanteessa.	
Asiakas- ja palveluohjaus	a) Informaatioteknologiaan perustuva henkilöiden ohjaus oikeiden palvelujen piiriin.	a) Ei merkitse vain toimivia nettisivuja vaan myös muita sovelluksia, jotka mahdollistavat myös henkilökohtaista palvelua
	b) Henkilökohtaiseen kontaktiin perustuva yksilöllinen henkilöiden ohjaus oikeiden palvelujen piiriin.	b) Eräänlainen vakio peruspalvelu
	c) Palvelutarpeen arviointi ja sen perustana oleva kattava tilannearviointi (assessment)	c) Sosiaalihuoltolain määrittelemä sosiaalityön prosessin ydinpalvelu
Julkisen vallan käyttö Viranomaistyö		

*Pohjana luottamus
Vastuun kantaminen*

Tilannearviointi ja palvelutarpeen arviointi sosiaalityössä

Tilannearviokokonaisuuden osana palvelutarpeenarviointia tulisi sisältää seuraavat osat

Jäsentyneet havainnot:
a) mikä on ongelma
b) miten vakava se on
c) miten se haittaa asiakkaan hyvinvointia
d) mitä ovat voimavarat

Kuvaus ongelman synnyn historiasta, esiintyvyydestä, vakavuuden muutoksesta, kuinka se on vaikeuttanut elämää ja kuinka sitä on aikaisemmin yritetty hoitaa

Hypoteesi siitä, mistä on kysymys ja mitä asialle voi tehdä

Eri palveluiden ja muiden toimenpiteiden mahdollisuuksien puntarointi hyvinvoinnin edistämiseksi

Intervention tavoitteet, suunnitelma niiden saavuttamiseksi ja sopimus koska ja miten niiden saavuttamista ja intervention tuloksellisuutta (eli vaikuttavuutta, eli hyvinvoinnin muutosta) seuraavaksi arvioidaan

Erilaiset elämäntilanteet - erilainen apu – mistä?

Äkillinen, kiireellistä apua vaativa tilanne

ESIM. SOSIAALIPÄIVYSTYS - LIKELAITOS

Tilapäinen ongelma/terveysongelma

ESIM. VAIKEA ELÄMÄNTILANNE – SOTE-KESKUS

Uuden, pitkäaikaisen ongelman/oireen/sairauden selvittely

Äkillisesti alkava/Kiireetön

ESIM. VAMMAUTUMINEN - LIKELAITOS

Eläminen ongelman/sairauden kanssa:

Omatoimiasiakkuus (alttiit, riskissä olevat, sairauden kanssa elävät)

Yhteistyöasiakkuus

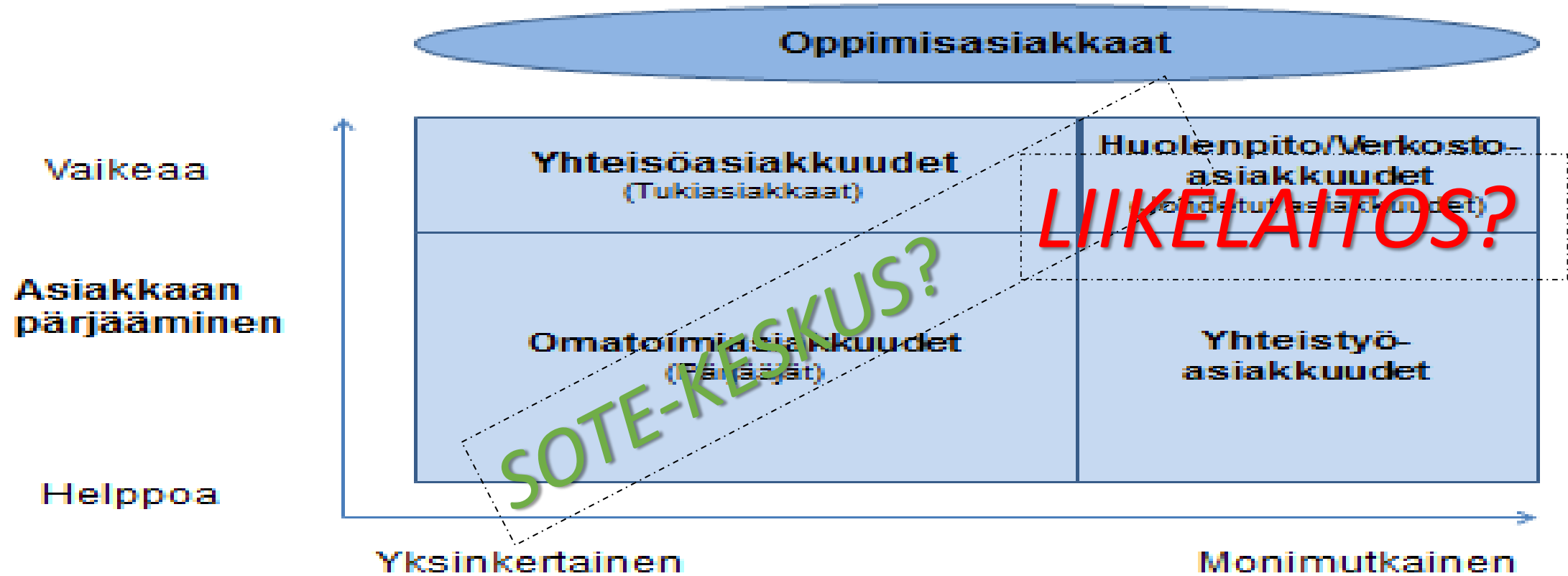
Yhteisöasiakkuus

Verkosto-/Huolenpitoasiakkuus

Terveet / Hyvinvoivat

ESIM. "EHKOT" IKÄIHMISSILLE - SOTE-KESKUS?

Asiakassegmentointi

Sairauksien ja sosiaalisten ongelmien tilanne

Koivuniemi & Simonen 2011, Kurkiaura-hanke, Pirkanmaan shp/Doris
Holmberg-Marttila

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON PALVELUT VALINNANVAPAUSMALLISSA

Rajatut sote-keskuksen palvelut

1. Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaus ja neuvonta
2. Terveystarkastukset
3. Lääkärin ja hoitajien vastaanotot
4. Kuntoutustarpeen arviointi
5. Edellisiin liittyvät todistukset

→Maakunnan liikelaitos tuottaa muut 15 § mukaisista palveluista kunnes ne siirtyvät täysimääräisinä 1.1.2023 mennessä sote-keskuksille.

Täydet sote-keskuksen palvelut

1. Rajatun sote-keskuksen palvelut. Lisäksi
2. Lyhytaikaisia, ennalta ehkäiseviä sosiaalipalveluja (sosiaaliohjaus, kasvatus- ja perheneuvonta, kotipalvelu)
3. Apuvälineet lukuun ottamatta yksilöllisesti sovitettavia
4. Lyhytaikainen kotisairaanhoido ja kotihoito
5. Maakunnan harkinnan mukaan muita konsultaatio- ja vastaanottopalveluita (esim. erikoislääkärit)
6. Sosiaalihuollon päihdetyön ohjaus ja neuvonta
7. Sosiaalihuollon mielenterveystyön ohjaus ja neuvonta ja psykososiaalinen tuki

Suunhoidon yksikkö

1. Terveysneuvonta ja terveystarkastukset sekä hoitosuunnittelu
2. Hammaslääkärin ja suun terveydenhuollon ammattihenkilöiden vastaanotto toiminta
3. Suunhoidon peruspalvelut, ehkäisevät ja korjaavat hoitotoimenpiteet sekä kuvantamispalvelut
4. Hammasproteettiset korjaukset
5. Hammaslääkärin todistukset ja lausunnot

→ Maakunta voi päättää vaativimmista konsultaatioista. Liikelaitokseen jää alle 18 – vuotiaiden suunhoito (erillis-päätös)

Neuvolat

1. Äitiys- ja lastenneuvolat
2. Sikiöseulonnat raskaana oleville (maakunnan päättämällä tavalla)

→ Maakunta päättää siirtyvätkö ehdot täyttävälle sote-keskuksille vai säilyvätkö maakunnan liikelaitoksessa.

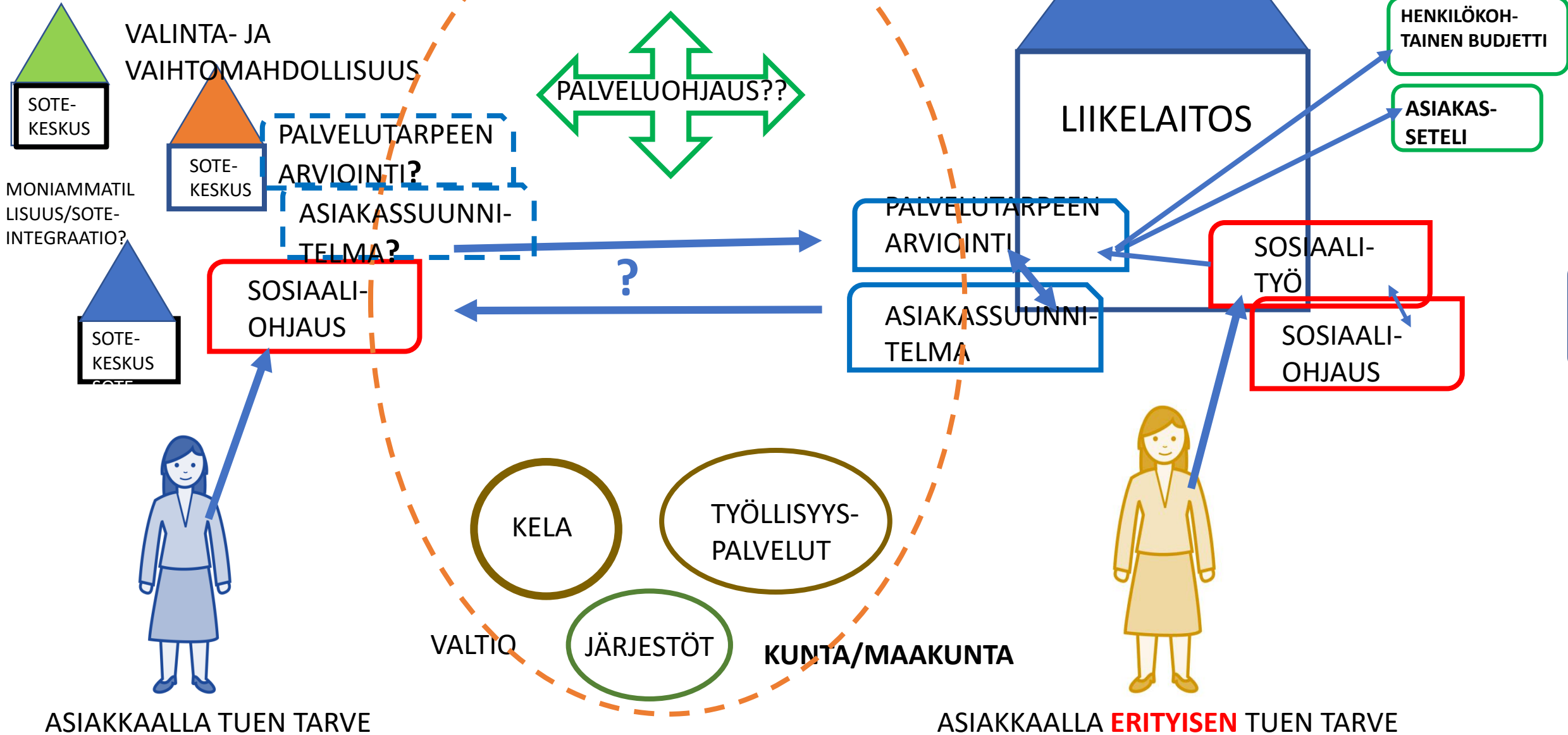
Maakunnan liikelaitos

1. Nykyinen erikoissairaanhoido ml. ympärivuorokautinen päivystys
2. Terveyskeskusten vuodeosastot
3. Kaikki sosiaalipalvelut, myös suoran valinnan palvelut siltä osin, kun ne eivät ole riittäviä tai tarve on pitkäaikainen
4. Yksilölliset apuvälineet, vaativa kuntoutus ml. erilaisia terapioida
5. Kouluterveydenhuolto ja opiskeluterveydenhuolto
6. Muu kotisairaanhoido ml. kotisairaala ja kotisaattohoito

YHTIÖITETTY PALVELU

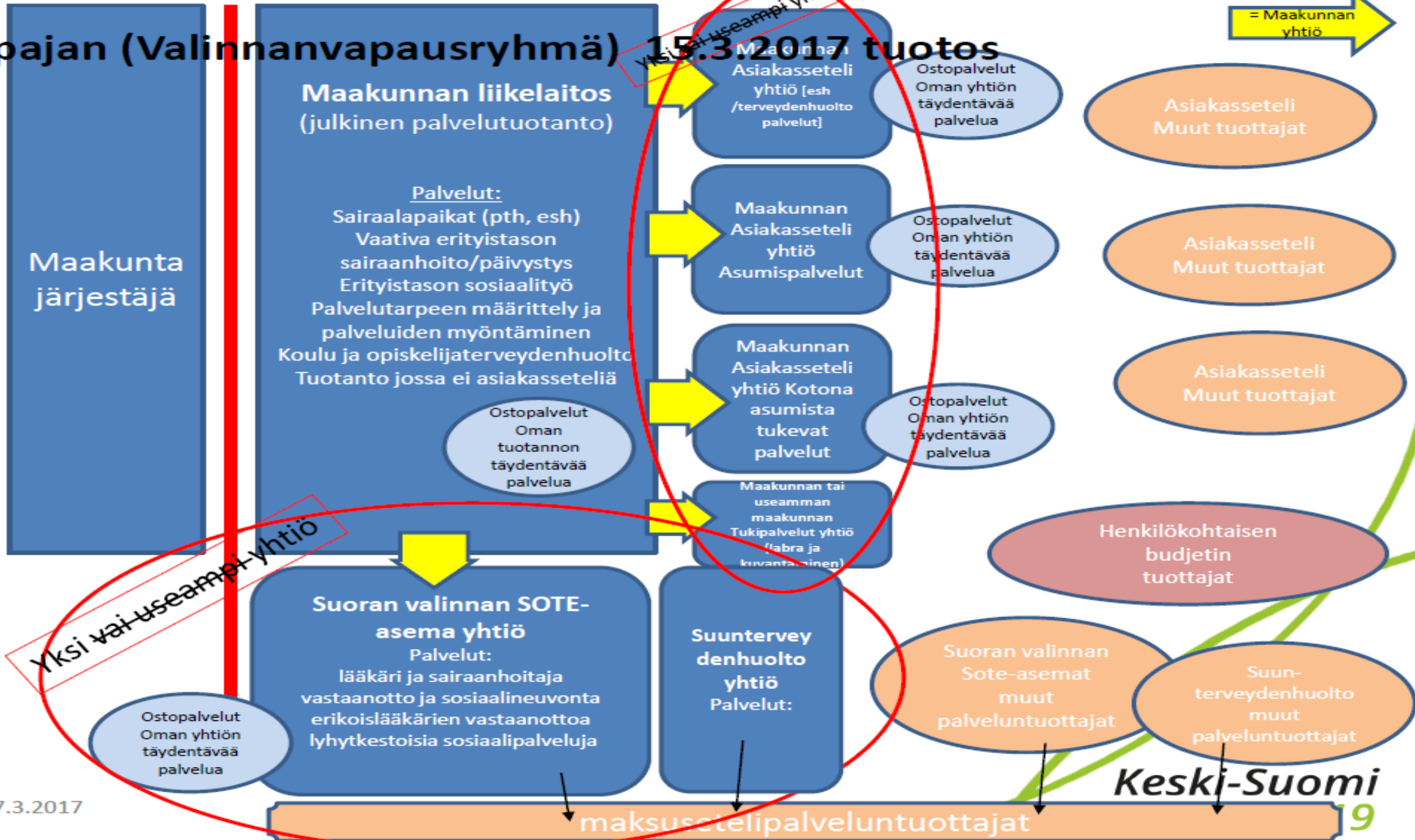
JULKINEN PALVELU / VIRANOMAISPÄÄTÖSTEN TEKO

Työpajan (Valinnanvapausryhmä)

15.3.2017 tuotos

= Maakunnan yhtiö

27.3.2017

SOSIAALIHUOLTOLAKI VS. VALINNANVAPPAUS

- Käsitteet : tuen tarve vs. erityisen tuen tarve
- Aikuissosiaalityössä ei välttämättä tunnisteta erityisen tuen tarvetta
 - > Sosiaalityön tarve
 - Jos ei tunnisteta, siirtyy helposti esim. psykiatriseksi asiakkaaksi/ toisaalta psykiatriassa ei tunnisteta sosiaalityön tarvetta
 - > Lastensuojelussa tunnistetaan liiankin herkästi – mennään helposti lastensuojelulain puolelle
 - Saattaisivat olla sosiaalihuoltolain mukaisten toimien mukaisesti autettavissa
- Julkisen vallan käyttö – viranomaispäätökset – missä raja?

MONIAMMATILLISEN TYÖN TARVE

- Aikuisten palveluissa yhdyspintoja lähes kaikkiin palveluihin – asiakkaan tarpeista riippuen
 - Erityisen tuen tarpeen asiakkailla tyypillisesti tarve usean ammattilaisen apuun
 - Riittävä apu / tuki oltava helposti saavutettavissa - > ei turhia kynnyksiä toimijoiden välillä
 - Omatyöntekijä palvelukokonaisuuden koordinoijana
- Uudessa mallissa entistä suurempi tarve moniammatilliselle/-alaiselle verkosto- ja yhteistyölle toimijakentän laajentuessa
 - Yksilön näkökulma: tarpeenmukaiset palvelut aikuisen elämäntilanteeseen
 - Rakenteellinen näkökulma: palveluprosessien sujuvuus, sote-integraatio, sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ
 - Järjestö-/kansalaistoiminta tärkeä osa monialaista kokonaisuutta

Kommentteja, ehdotuksia....